अवस्युरात्रेयः।अश्विनौ। पङ्किः।

प्रति प्रियतमं रथं वृषेणं वसुवाहेनम्।

स्तोता वीमश्विनावृषिः स्तोमेन प्रति भूषित माध्वी ममे श्रुतं हर्वम्॥ ५.०७५.०१ अश्विनौ । प्रियतमम् - अतिशयेन प्रियम् । वृषणम् - वर्षकम् । वसुवाहनम् - सम्पद्घाहकम् । वाम् -युवयोः । स्थम् । स्तोता । ऋषिः - सूक्ष्मदर्शी । भूषित - अलङ्करोति । माध्वी - मधुरौ । मम - मे । हवम् - आह्वानम् । श्रुतम् - शृणुतम् ॥१॥

अत्यायातमश्विना तिरो विश्वां अहं सर्ना।

दस्रा हिरण्यवर्तनी सुषुम्ना सिन्धुवाहसा माध्वी ममे श्रुतं हर्वम्॥ ५.०७५.०२

अश्विना- हे अश्विनो । विश्वाः- सर्वाः स्पृधः । सना- सदा । अहम्- अहमिव । अति- अतिक्रम्य । आयातम्- आगच्छतम् । दस्रा- दर्शनीयो । हिरण्यवर्तनी- शोभनमार्गो । सुषुम्ना- सुखकरो । सिन्धुवाहसा- समुद्रतारको । माध्वी मम श्रुतं हवम् ॥२॥

आ नो रलानि बिभ्रताविश्वना गच्छतं युवम्।

रुद्रा हिर्रण्यवर्तनी जुषाणा वाजिनीवसू माध्वी मम श्रुतं हर्वम्॥ ५.०७५.०३

अश्विना- अश्विनो । युवम्- युवाम् । नः- अस्मभ्यम् । रत्नानि । बिभ्रतो- धारयन्तो । आ गच्छतम् । रुद्रा- द्रवन्तो । हिरण्यवर्तनी- ज्योतिर्मागीं । जुषाणा- हृद्यं सेवमानो । वाजिनीवसू- सम्पद्धन्तो । माध्वी मम् श्रुतं हृवम् ॥३॥

सुष्टुभो वां वृषण्वसू रथे वाणीच्याहिता।

उत वां ककुहो मृगः पृक्षः कृणोति वापुषो माध्वी ममे श्रुतं हर्वम्॥ ५.०७५.०४

वृषण्वसू- हे सम्पद्वर्षकौ। सुष्टुभः- शोभनस्तोतुर्मम। वाणीची- वाक्। वाम्- युवयोः। रथे। आहिता- स्थापिता। उत- अपि च। वाम्- युवयोः। ककुहः- उच्छितः। वापुषः- वपुष्मान्।

मृगः- मृगयिता यजमानः। हरिणो जिज्ञासान्वेषणप्रतीकभूतः श्रुतौ। तद्वान् मृग इत्यत्र लक्षणयोच्यते। पृक्षः- हव्यम्। कृणोति- समर्पयति ॥४॥

बोधिन्मनसा रथ्येषिरा हेवनुश्रुता।

विभिश्च्यवीनमिथना नि यथो अद्वयाविनं माध्वी मर्म श्रुतं हर्वम्॥ ५.०७५.०५

बोधिन्मनसा- बोधयुक्तमनस्कौ। रथ्या- शोभनरंहणौ। इषिरा- मनीषिणौ। हवनश्रुता-आह्वानश्रोतारौ। अश्विना- अश्विनौ। विभिः- प्राणतुरगैः। अद्वयाविनम्- द्वयातीतम्। च्यवानम्-कम्पमानमुपासकम्। नि- नितराम्। याथः- गच्छथः॥५॥

आ वां नरा मनो्युजोऽश्वांसः प्रुष्टितप्संवः।

वयौ वहन्तु पीतयै सह सुम्नेभिरिश्वना माध्वी ममे श्रुतं हर्वम्॥ ५.०७५.०६

मनोयुजः- चित्तं युज्यन्तः। प्रुषितप्सवः- विचित्ररूपाः। अश्वासः- प्राणतुरगाः। वयः- गन्तारः। सुम्नेभिः- सुखैः। सह। पीतये- रसानुभूतये। वाम्- युवाम्। नरा- नेतारौ। अश्विनौ- प्राणेशनशक्तिभूतौ। आ वहन्तु- प्रापयन्तु ॥६॥

अश्विनावेह गेच्छतुं नासत्या मा वि वेनतम्।

तिरश्चिद्र्यया परि वर्तियातमदाभ्या माध्वी मर्म श्रुतं हर्वम्॥ ५.०७५.०७

अश्विनौ- प्राणेशनशक्तिभूतौ। इह- अत्र। आगच्छतम्। नासत्या- हे सत्यस्वरूपौ। मा- माम्। वि वेनतम्- अकामं कुरुतम्। अदाभ्या- अहिंस्यौ। अर्यया- आर्यशीलौ। तिरश्चित्- अन्तर्हितादेशात्। वर्तिः- प्रकाशमार्गम्। परि यातम्- आगच्छतम्॥७॥

अस्मिन्युज्ञे अंदाभ्या जरितारं शुभस्पती।

अवस्युमेश्विना युवं गृणन्तमुपं भूषथो माध्वी ममं श्रुतं हर्वम्॥ ५.०७५.०८

अस्मिन्- एतस्मिन्। यज्ञे- देवपूजायां दाने सङ्गतिकरणे। अदाभ्या- अहिंस्यो। शुभस्पती-शोभनपालको। अश्विना- हे अश्विनो। अवस्युम्- रक्षाकामम्। जरितारम्- रसनिष्पादकम्। गृणन्तम्- स्तुवन्तम्। उप भूषथः- अलङ्कुरुथः॥८॥

अभूदुषा रुशंत्पशुराग्निरंधाय्यृत्वियः।

अयोजि वां वृषण्वसू रथौ दस्रावमेत्र्यों माध्वी ममे श्रुतं हर्वम्॥ ५.०७५.०९

उषाः। अभृत्- अभवत्। ऋत्वियः- कालोचितः। रुशत्पश्चः- ज्वलद्दृष्टिः। अग्निः। अधायि-स्थाप्यते। वृषण्वसू- हे सम्पद्वर्षको। दस्रो- दर्शनीयाविश्वनो। वाम्- युवयोः। अमर्त्यः- दिव्यः। रथः। अयोजि- योजितः। नक्षत्रभृताविश्वनावुषःकाले चरत इत्याधिभौतिके। आध्यात्मिके तु प्राणेशनशक्तिभूताविश्वनो विद्यायां योजितािविति भावः॥९॥

